

kakovom smrtjom bode iz ovoga sveta prešlo. Prva reče: bode po veliki zimi drva cepal, pak bode došla zvir vok pa bode ga pojel, gda bode osemnajst let star. Druga reče: ne bode tak, neg bode soldat, pak naj tam vu zimi vumre. Tretja reče: ne bode tak, neg do dvanajstoga leta naj živi i onda se naj utopi. Onda vele 'se tri: ovo dete naj bode jako dober deček da bodo ga jako radi imeli roditelji i drugi ljudi i naj vu dvanajstem letu vumre. Onda 'se stanejo ove tri žene i odido. Vezda pak bogec veli oni ženi koja je rodila: ja sem videl, došle so Sojenice pak so tak tomu detetu odsodile da, gda bode dvanajst let preteklo, onda se naj utopi, i to se bode dogodilo. I istina, ovi stareši so navek pazili na njega da kam do vode ne dojde, da se ne utopi. Vezda, gda so tak jako pazili i gda je dvanajsto leto došlo, navek je vodo iskal, da se utopi, a ne je našel. A ov deček išel je v školo i 'sako jutro miništruvat vu cirkvo. Ve baš gda je miništrual dojde ova njegova vura da se ima utopiti, pak gda je miništrual stane se i ide doli gde je bila blagoslovljena voda pak porine noter glavo i tak vumre ono isto vuro, koja mu je od Sojenic odsojena bila.

2. Tak so bili jenkrat par ljudih vu jedni šumi, žena i mož. Ovi so si tu gospodarili i žena je bila noseča. Onda se dogodi jen pot, pak dojde k ljudem ovim jeden mesar, pak je rekel jeli bi tu pri njih stana dobiti mogel. Oni mu velijo: a zakaj ne? morete tu v zadnji hiži spat. Po noči porodi ova žena jedno dete, a vu zadnjo hižo tam, gde je mesar spal dojde tri belooblečene ženske, pak 'saka je imela v roki svečo, a to so bile Sojenice. Prva veli: no, kaj bo ovo dete? naj bo soldat. Druga veli: ne, sestrice, naj bode obešeno. Tretja veli: a ja, sestrici, ne bo niti tak, neg ovoga mesara, koj tu leži, žena ima baš vezda jedno puco, z onom se naj ov siromak oženi, kajti je ona bogata. Onda velijo 'se na to: no, tak naj bode tak, sestrici. A onda so odišle, a mesar je čul taj spomenek pak ide vu prvo hižo, pak zeme dete pak dene ga vu torbo pak odide. On ide ide 'se dalje i dalje pak dojde v jedno veliko šumo pak nabodne dete na jeden hrast, neg sreča, da je ga vbol med canjke, pak odide. Zaran vu jutro dojde grofov jager vu šumo a psi počno lajati. On si misli: kaj je to? Ide bliže, pokne 's puške, ne je zgodil. Ide 'se bliže i bliže, vidi jedno dete; zeme ga dimo pak ga dá grofu, a grof mu dá ime Najdenik, a svojemu sinu dá ime Karel. Onda su se skup vu školi učili šest let, pak je Najdenik vavek bil boljši od grofovoga sina. Onda jedenkrat preda celo gospodarstvo grof Najdeniku a njegov sin je se oženil vu drugo grofijo. Onda dojde on mesar k njemu, pak ga je prepoznal, pak mu veli da bo vole kupil, da bo pol platil a pol ne, pak mu je dal jedno pismo, pak je rekel, da naj dá ovo pismo njegovu ženi gda pojde v lov. On je išel v lov, pak dá lista materi, mati ga prečteje pak ga pokaže kčeri a kči Najdeniku, a nutri je stalo da naj Najdenika vubijo, pak naj onda skrijo vu pivnico pod lagev. Onda mu pokažo drugi pot po kojem naj ide, da ga ne dostigne mesar. On dojde dimo, pove grofu, grof dá mahom prijeti mesara pak prosoditi. Onda se je oženil s kčerkom njegovom, i dal je gosti, i ja sem pil i jel i još mi je vezda jezik moker.

3. Jedenkrat je došel jeden bogec k jedni hiži spat. Onde se je baš jedno dete narodilo. Taj bogec je spal na klupi i došle su Sujenice, pak su mu odsudile da, gda bu dvajsti let star, onda se bude oženil i da ga bude onda vuk pojel. I tak se je dogodilo. Za dvajsti let došel je bogec drugi put k oni hiži i baš su gosti bile. Onda je počel pripovedati, kaj se bude ž njimi dogodilo, da ga bude vuk još on dan pojel. Onda su se ljudi splašili in navek su za njim išli kam god je on išel. Na večer pak, 'da su išli spat, dojde v zadnju hižu; postal je iz sveče vuk i ga je zagutil.

M. Kračmanov.

Národne povestice.

V „Novicah“ smo brali enkrat národno povest o „jenskem zelji.“ Tudi jez sem slišal v svojem rojstnem kraji večkrat pripovedati od dveh zeliš, kar hočem tukaj priobčiti. Take pravlice so nam žive priče nekdanjih vraž, in za tega voljo nam zanimive.

Pervo teh zeliš je vsem dobro znana praprot. Pripoveduje se, da na kresni večer od enajste do dvanajste ure praprot cvetè in že prec v tisti uri seme zarodí. Kdor tega semena dobi in ga pri sebi ima, razume, kaj se živina med seboj pogovarja. — Bil je nekdanj hlapec, ki je praprotovega semena dobil in potem šel v volovsk hlev spat. Ponoči je slišal, ko je vol svojemu tovaršu rekel: „Škoda je, da bo jutro najni dobri gospodar umerl; zelen pajk mu bo pri jedi s stropa v žlico padel, on ga bo pojedel in zato umerl.“ Drugi dan sedí hlapec zraven gospodarja in gleda in gleda, kdaj se bo pajk gospodarju v žljico spustil. Kmalu res pade pajk gospodarju v žljico, hlapec mu pa to pové in ga tako smerti reši.

Drugo zeliše je neka korenina, ki nima, kar sem jez slišal, nobenega lastnega imena. Korenina ta ima prečudno lastnost, da železo, če se ga dotakne, berž odneha. Silno težko je take korenine dobiti, ker jo le nekteri ptiči poznajo. — Živel je njega dni tat, ki je imel prečudno korenino, s katero je vsake še tako okovane vrata lahko odperl. Kamor se je ž njo dotaknil, je berž železo odskočilo. Korenino tako je pa dobil tako-le. Šel je v gojzd in je najdel votel štor, v katerem so žolne mlade imele. Zabil je štor od zgoraj z železnimi žebli, da žolne niso mogle priti do mladičev. Sedaj je stara ptica priletela in v kljunu prinesla korenino; kakor hitro se je ž njo dotaknila žebeljev, so berž odleteli. Ker pa ptič take korenine drugam ne verže, kakor v ogenj, je pogernil rudeč robec na tla, in ptica je korenino v robec vergla misleča, da je ogenj. Tako je tat korenino dobil.

A. Umek.

Ozir po domačii.

Ker ste v 16. listu letošnjih „Novic“ omenili v živopisu slavnega Jožefa Ressel-na dolenske grajšine „Pleterje“, imenovane po nemško „Pletterjah“, kjer je rajni Ressel za gojzdnarskega agenta služil, dovolite mi, iz okolic te meni dobro znane grajšine kaj povedati.

Pleterje so velika grajšina na Dolenskem, v Šent-Jernejski fari, kantona Kostajnevškega. Stojí ta grajšina tik Gorijancov (Uskokengebirge), kjer leži njeni nezmerno velik gojzd, kjer gnijó silno stare drevésa, ki jih ne more človeška moč iz gojzda strebiti, kjer se Kranjec in Vlah (Horvat) po bratovsko menita, in si sedé na deblih starih bukev (Buchen) pri čutarici dobrega vina vživaje mastno slanino pripovedujeta stare pravlice tega kraja: „od kervavega kamena“, kateri se dan današnji verh Gorijancov še vidi, kjer so naši ajdovski starši mladenča in devico darovali: dalej od „jezera“, ktero ima biti verh te gore, pa hvala Bogu! namesti jezera stojí le luža na tistem kraji, kjer si ljudje domišljujejo veliko nevarno vodo; še več vesta Vlah in Kranjec povedati od sv. Miklavža, ki ima na Gorijancih staro poderto cerkev; turn in ozidje slabo še stojí, pa brez altarja in brez druge oprave cerkvene. Od te cerkve govori stara Šent-Jernejska pesem, ki jo hočem temu spisu priložiti, tako le:

Pojdeš z manoj na Gorijance,

Vidil boš pečene jance;

Tam se svet Miklavž časti,

Vlah pa Kranjca pogosti.

To je južna okolica grajšine Pleterske, nezmerno velik gojzd in hrib (po besedi sedajnega gojzdnarja meri ta hosta 4890 oralov); pa zraven tega gojzda ima grajšina Pleterje res lepe posestva: 10 velicih gruntov njiv, več travnikov; en sam travnik dá vsako leto čez 500 velicih vóz sená;